

Canım Annem

İBRAHİM ÜNSAL

İthaf

*Romanın Kahramanı Küçük Ömür'ün
kalbinden kopagelen 'annem' feryadıyla;
seneler evvel canımdan can, ömrümden
ömür yitirircesine yitirdiğim canım anneme
ve cümle Ömürlerin annelerine,
en kalbî sevgi ve saygılarla ithaf olunur.*

İbrahim Ünsal

BİR SESLENİŞ Kİ

*“Gün bir başka doğdu bugün
Esintisi bir başka rüzgârın
Her şey nasıl da tadında
Her yer nasıl da güzel
Anneme kavuşacağım yarın” **

Yerini en önden istemişti Ömür. Böylece otobüsün, yolları nasıl su gibi içtiğini daha iyi görecekti. Görecekti ki, her saniye annesine nasıl bir yaklaşıyor.

“Annem!” diye derin bir iç geçirdi. On iki yıllık yaşamının bütün sevgisini, bu tek kelimelik yürek fısıltısına yüklemişti sanki. On iki yılın bütün sevgisini, bütün hasretini, bütün düşlerini yükleyerek bir kez daha seslendi içten içe:

* Bölüm başlarındaki şiirler, kitabın yazarına aittir.

“Annem!..”

Evet, fısıltı değil, ta minicik bir yürekte kopup gelen bir seslenişti bu.

Feryat değildi ya artık, bir fısıltı da hiç değildi. Sevgi yüklü, hasret yüklü; neşe, sevinç, coşkuyla bezeli ve bütün bütün baharlarla süslü bir sesleniş:

“Annem!”

Bir seslenişti ki mutlak, bütün otobüsün kendisini duyduğunu hissediyordu işte. Önden arka ya bütün yolcuların onu duyduklarından, gıpta* ile ona baktıklarından emindi. Evet, belki biraz gıpta ile ama onlar da içten içe bu tek kelimelik saadet** şarkısına eşlik ediyorlardı sanki. Onunla aynı otobüste olmaktan mutlu, onun bütün güzel duygularını paylaşıyorlardı.

Anne sevgisi, anne hasretiyle dolu yüreğinin seslenişlerinden sonuncusu, farkında olmadan dudaklarında somutlaşıverdi:

“Annem!”

Yanında oturan dayısı, duydu ama anlamadı bu tek sözcüğü. Sordu Ömür’e:

“Bir şey mi dedin, Ömürçüğüm?”

Ömür, başını sola çevirip gülümsedi dayısına.

* **Gıpta:** İmrenme.

** **Saadet:** Mutluluk.

“Yok, dayıcığım.” dedi. “Annem geldi de aklıma.”

Dayısı da gülümsedi. Elini uzatıp, Ömür’ün saçlarını okşadı. Takıldı ona:

“Annen mi geldi aklına? Hayret! Ben, hep aklında biliyordum oysa. Demek ki, sen büyüdükçe annene düşkünlüğün azalıyor. Eh, bu da normaldir ama ...”

Ömür, ciddiye aldı bu sözleri. Böylesi önemli bir konuda yanlış anlaşılmış gibi hemen düzeltmeye çalıştı:

“Olur mu hiç! Tam tersine, şimdi daha çok seviyorum onu.”

Hemen ardından da ‘şimdi’ zamanlamasına açıklama getirmek ihtiyacını duydu:

“Gittikçe daha da çok özlüyorum annemi!”

Sonra, bu sözün de yanlış anlaşılabilceğini düşündü. Dayısı, söylediklerinden farklı bir sonuca varabilirdi. Ömür’ün artık kendileriyle kalmak istemediğini düşünebilirdi. Böyle anlaşılacak, dayısına karşı ayıp olmaz mıydı? Bu ihtimale meydan vermek istemedi. Son cümlesini, sözcükler arasından ‘annem’i çıkararak tamamladı:

“Ama birkaç gün ayrı kalsam, sizi de özlüyorum. Çünkü sizi de çok seviyorum ben.”

Dayısı, ondaki yersiz telaşı anladı. Rahatlatmaya çalıştı yeğenini:

“Biliyorum, Ömürçüğüm; biliyorum. Ama elbette anneni herkesten çok özleyecek, herkesten daha çok seveceksin. Bu sadece senin için de değil, her insan için son derece doğal... Diğer insanlar arasında anneden daha üstün kim olabilir ki?” Ömür, bu sözlerle gerçekten rahatlamıştı. Rahatlamış da biraz önceki içsel şenliğe geri dönmüştü...

Bir gül bahçesini andıran kıpkırmızı uzaklıklardan, akşam güneşi de katıldı bu şenliğe. İlk defa hüznü değil; ilk defa mutlu, sevinçli ışıltısıyla bir başka gülümsedi. O ışıltıdan gözleri, o umut ve sevinçten minik yüreği kamaştı küçük Ömür’ün.

Kırpışan kirpiklerinde demlenen gün batımı sıcaklığı, huzurla yumulan gözlerinden akıp içini ısıttı.

Son ayrılık gününün perdelerini kapatan akşam güneşi, ilk defa hüznü değil, ilk defa umut ve sevinçle son kez selamladı o gün için Ömür’ü. Ama tam gözden kaybolacağı an bir müjdeli fısıltıyı da esirgemedi ondan:

“Hadi küçük Ömür, şimdi yum gözlerini... Yum ki son hasret gecesi çabucak bitiversin. Sabah ilk ışıklarımınla birlikte anneni getireceğim sana. Bu kez senin için aydınlatacağım dünyayı. Hadi yum gözlerini.”

Ömürçük dinledi dost güneşin sözünü. Yumdu gözlerini. Ama uyumak ne mümkün! Beş yıllık bir hasreti, anne hasretini bitirecek gece nasıl uyunurdu ki! Annesine kavuşacak olmanın hem de artık hiç ayrılmamacasına kavuşacak olmanın tarifsiz heyecanı kor muydu onu uyumaya.

Belki bir çaresi vardı bunun... Mesela beynini boşaltarak zihnini kapatmak... Hiçbir şey düşünmemek... Geçmişte yapmıştı bunu. Uyumakta zorlandığı günler denemiş, başarılı da olmuştu birkaç kez. Ama bu kez olmadı. Minik yüreği böylesine coşkuluymken hiçbir şey düşünmemek mümkün müydü ki!..

Fazla zorlamadı kendini. Ne olacak ki! Beş yıl, beş koskoca upuzun yıl geçti de, bir gece, tek bir gece mi geçmeyecekti. Yüreği gibi zihnini de serbest bıraktı. Belleğini de...*

Gözleri kapalı ama bütün benliğiyle uyanık, beş hasret yılının hesabına oturdu. En başa gitti önce. Annesinden koparıldığı o en bedbaht** güne...

* **Bellek:** Yaşananları, öğrenilen konuları, bunların geçmişle ilişkisini bilinçli olarak zihinde saklama gücü; hafıza.

** **Bedbaht:** Mutsuz, bahtsız, talihsiz.



OLMAZ DEMEDİ YA İSTANBUL



*“Kimine dünyalarca geniş
Kimine dar şehir İstanbul
Paraya bolluğunca büyük
Zengine varlığınca güzel
Fakire zor şehir İstanbul”*

Ailesinin, son bir umutla kucağına atıldığı koca İstanbul; hiç cömert davranmamıştı onlara. Kapısını çaldıklarında “olmaz” dememişti ya, daha ilk günden itibaren de hiç güler yüz göstermemişti. İki yıl şöyle böyle idare etmişlerdi işte. Harabeyi* andıran bir gecekonuda, çok zor koşullarda yaşamak zorunda kalmışlardı.

* **Harabe:** Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı.

Babasıyla birlikte ağabeyi de çalışıyordu ya... Onun aldığı çırak maaşı ancak kendisine yetiyordu. Bir kişinin kazancı da, ağabeyi hariç olsa bile yedi kişiye yetmiyordu işte. Ömür daha küçük... Kız kardeşi, kendisinden de küçük, minicik... İki ablası ilkokula gidiyordu. Bu durumda annesinin de çalışmasına imkân yoktu.

O ilk yıllar, ailenin en zor yılları olmuştu. Yoksulluk diz boyuydu o yıllarda. Çaresizlik son haddinde...

Ömür, o döneme ait bir yoksulluk hatırasını, daha sonraki yıllarda küçük ablasından dinlemişti.

Biçare* annesi, çocuklarını doyurabilmek için kendince bir yemek (!) icat etmiş. Hâliyle adını da kendisi koymuş: 'Şaştım aşı.' O an için, sebze ya da bakliyat** adına evde ne bulunuyorsa, bunların yağsız suda haşlanmasıyla oluşuyormuş şaştım aşısı.

Bir gün annesi, ispiro ocağında*** kaydattığı suya evdeki son patates ve soğanları atarak bir şaştım aşısı yapmış. Ancak tam ocaktan alınırken tencere devrilmiş. Birkaç parça patates ve soğanı yerden toplayıp yıkamış anneleri. Yeniden kaydattığı suyun içine atarak çocuklarının önüne koymak zorunda kalmış.

* **Biçare:** Çaresiz, zavallı.

** **Bakliyat:** Kuru bakla, kuru fasulye, nohut gibi kuru tarım ürünlerinin ortak adı.

*** **İspiro ocağı:** Yakıtı ispiro olan ilkel bir yemek pişirme aracı.

Ablası demişti ki:

“Ben annemi ağlarken çok gördüm de... O patates ve soğanları beton zeminin üzerinden toplarken nasıl da hüngür hüngür ağladı... Böylesini bir daha hiç görmedim.”

İstanbul’daki ikinci yılın sonunda işin böyle gitmeyeceği anlaşıldı. Baba, başka çareler aramaya başladı. Başka çareler, başka imkânlar... Ve sonunda yakaladı o imkânı. Nasıl olduysa bir yolunu bulup, Almanya’ya gitti. Küçük Ömür sonradan anlayabildi ki, babası anlaşmalı olarak annesinden boşanmış, orada başka bir kadınla evlenmişti.

Babası, altı ay düzenli para göndermişti ailesine. Ama altı ayın sonunda para da, mektup da kesilmişti. Evet, Almanya bir kurtuluş olacaktı onlar için... Böyle demişti babaları vedalaşırken. Ama olmamıştı işte. Kendisini kurtarmış, ailesini aç sefil, İstanbul’un acımasız pençelerine atmış, kaybolup gitmişti.

Artık yapacak bir şey yoktu zavallı anne için. O çalışacaktı... Ne olursa olsun bir işe girip yavrularını aç koymayacaktı. Ama nasıl?.. Zaten kendileri bakıma muhtaç ablalar da okula gidince, iki küçük yavruya kim bakacaktı?..

Memleketten dayısı geldi bir gün. Annesi ile uzun uzun konuştular.

“Toplayın pılı pırtıyı* gidelim.” diyordu dayısı;
“Ben size bakarım.”

Annesi kabul etmedi:

“Sen kendi çocuklarına zor bakıyorsun zaten. Bir de biz yük olamayız sana. Elim ayağım tutuyor Allah’a şükür. Ben çalışır bakarım çocuklarıma.”

İki gün sürdü bu tartışma. Dayı ısrar etti, anne direndi. Sonunda bir karara varıldı. Bütün aile değil ama küçük Ömür, dayısıyla gidecekti. Biraz büyüyene kadar köyde, dayısında kalacaktı. Sonra...

“Sonrası Allah büyük demişti.” annesi; gözyaşlarını, acısını yüreğine gömerek. Otobüse bindirirken Ömür’ünü bağrına basıp,

“Allah büyük yavrurum; en kısa zamanda yeniden kavuşacağız. Hem de bir daha hiç ama hiç ayrılmamacasına...” demişti.

* **Pılı pırtı:** İşe yaramaz eski püskü eşya.

HASRET YILLARI

*“Her ânı bir güne uzayıp durur
Vuslata* erer mi hasret yılları
Bu acı ne zaman nerede durur
Bir ömür sürer mi hasret yılları”*

‘En kısa zaman’, beş yıl sürmüştü işte. Ömür o sene okula başlamıştı. İlkokulu orada bitirmişti. Dayısı da yengesi de çok iyi insanlardı. Kendi çocuklarından hiç ayırmamışlardı onu. Hatta onlardan daha çok sevmişlerdi belki de...

Buna rağmen o; gerçek anlamda hiç gülmemiş, hiç sevinmemiş, hiç mutlu olmamıştı.

* **Vuslat:** Kavuşma.

Hiç mi?.. Kısa süreli de olsa annesine kavuştuğu günler hariç tabii. Yazları birkaç haftalığına dayısı götürürdü onu İstanbul'a... Birkaç günlüğüne de annesi gelirdi. Ah işte o günler! Bütün bir yılın acısını çıkarmak, bütün bir yılın hasretini gidermek için gömülürdü anneciğinin göğsüne. Ama ağlamazdı hiç. İçten içe ağlardı da, asla dışa vurmazdı gözyaşlarını. Annesi üzülür diye ödü kopardı. Bir de dayısı, yengesi yanlış anlarlar diye... Anlarlar da kendisine iyi bakamadıklarını düşünürler diye.

Oysa çok iyi bakıyorlardı. Dayısı, onu on beş günde bir sinemaya bile gönderiyor; yengesi, her hafta bir gün ona keşkek* yapıyordu. Ona hayatta en çok sevdiği iki şeyi sorsalar, 'biri sinema, biri keşkek' derdi. Ama annesinden sonra tabii... Annesinden yüz kez, bin kez sonra... O; hayatta en çok, hatta hayatın kendisinden de çok annesini seviyordu. Film izlerken de, her acıklı sahnede annesi için ağlar; keşkek yerken de annesinin yiyemediğini düşündüğü için yediği boğazına düğümlenirdi. Bu nedenle de, annesi oraya gelince yengesinin her gün keşkek yapmasını isterdi. Annesiyle beraber yediği keşkek, keşkeklerin en lezzetlisi olurdu.

Ömür, havaların güzel, gökyüzünün açık olduğu günlerde, geceleri gündüzlerden daha çok se-verdi. Böylesi geceler bahçeye çıkar, çiçeklerin

* **Keşkek:** İyice dövülmüş ve uzun süre birlikte kaynatılmış et ve buğdayla yapılan bir yemek.

arasında çimenlerin üstüne sırt üstü uzanır; ayı, yıldızları seyrederdi. Ay'da annesinin hep güzel ama hep biraz gölgeli yüzünü görürdü. “Belki annem de şu an beni düşünerek Ay’a bakıyordur da, ondandır.” diye geçirirdi içinden. Ay’a değil annesine gülümserdi tatlı tatlı. O, ayda annesine gülümserken; annesi yıldız yıldız ona göz kırpardı bütün gökyüzünden.

“Annem, canım annem!” derdi türküler, şiirler tadında bir mırıldanmayla. “Seni bu yıldızlar kadar çok, yıldızlar ne kadar çoksa onlardan da çok seviyorum!”

Annesinin sevgisini, yüreğine olduğu gibi, bütün o yıldızlara da sığdıramazdı. Sonra bir türkü tuttururdu ancak kendisinin duyabileceği bir sesle. Bir türkü ki, hangisi olursa olsun hep ‘annem’le biten... Ya da bir şiir... Bir şiir ki, hangi biçimde olursa olsun, sonunda mutlaka ‘annem’le kâfiyelenen ...

Dayısı ile yengesi, eve misafir geldiği akşamlar ona türkü söyletirlerdi. Hiç nazlanmazdı. Kaç tane isterlerse söylerdi. Sesinin beğenilmesi gurur veriyordu ona. Ah bir de ağlamasalar... İşte bu hiç hoşuna gitmiyordu. Kendisine acınmasını istemiyordu. Niye acısınlar ki!.. Annesi sağ değil miydi çok şükür. Nasılsa bir gün kavuşmayacaklar mıydı?..Kendisi ağlanacak hâldeyse, Elif Nene'nin torunu ne yapsındı ki!... Daha yedi yaşındayken

hem annesiz hem babasız kalmıřtı zavallı. Bunu dūřündūđū zamanlar kendisini çok řanslı hissediyor; Allah'a řukrediyordu.

Beřinci sınıftayken, ezberinde  tane řiir vardı.  de 'anne' şiiriydi. İsteyenler için ikisinden birini okurdu hiç teklemeden. ncüsünü hiç kimseye okumazdı. Çünkü kendisinin yazdığı o řiir henüz tamamlanmamıştı. Dizeleri sürekli değişerek artıyordu. Ömür bu şiiri, annesinden önce hiç kimseye okumamayı dūřnyordu.

Yıldızlı gecelerde mehtabı seyrederken, kendi kendine hep o şiiri mırıldanır ve her defasında onu annesine hediye ederdi. Elbette bir gün başını annesinin dizlerine koyup, ona da okuyacaktı bu çok özel şiiri. Ama ne zaman?.. Bir gün ... Temelli kavuştukları gün ...

En sevdiği uğraşlardan biri mektup yazmaktı. Pek nadiren de olsa ağabeyine ... En az ayda bir kez kk ablasına ... Ama en sık da annesine ... Annesine yazdıklarının hepsini gndermezdi. Gndermediklerini de mutlaka saklardı. Gün gelecek, annesine kendisi okuyacaktı o mektupları ...

Hayatta, annesinden sonra en çok Perihan ablasını severdi. Hayır, tabii ki ağabeyini de büyük ablasını da severdi. Tabii ki, kk kardeşini de çok sever ve zlerdi. Ama kalbinde, annesinden sonra en